

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Daniely Benešové a soudců Mgr. Richarda Tomana a JUDr. Čestmíra Slaného ve věci žalobce: **Bc. Jaroslav H.**, nar. xxx, bytem xxx, zastoupený JUDr. Radkem Ondrušem, advokátem se sídlem Brno, Těsnohlídkova 9, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o 140.000,- Kč s příslušenstvím, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. června 2013, čj. 10C 92/2012 – 84,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I. **m ě n í** tak, že se žaloba co do částky 130.000,- Kč s příslušenstvím zamítá, jinak se v tomto výroku **p o t v r z u j e**.

II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 19.889,- Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta JUDr. Radka Ondruše.

O d ů v o d n ě n í

Soud I. stupně shora označeným rozsudkem uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 140.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75% z této částky od 17.2.2012 do zaplacení a dále jí uložil zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 40.859,- Kč k rukám jeho právního zástupce, to vše ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku (výroky I. a III.). Ohledně požadavku žalobce na zaplacení 7,75% úroku z prodlení z částky 140.000,- Kč od 3.12.2011 do 16.2.2012 žalobu zamítl (výrok II.). Rozhodoval o žalobě, kterou se žalobce domáhal po žalované zaplacení uvedené částky na podkladě tvrzení, že dne 5.11.2010 proti němu bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví v jednočinném souběhu s trestným činem výtržnictví. Těchto trestných činů se měl dopustit

tím, že dne 31.7.2007 kolem 4:30 hodin měl v Praze v xxx udeřit bez zjevného důvodu pěti poškozeného Jana A. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal stížnost, která byla zamítnuta. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15.8.2011 byl zproštěn obžaloby, neboť nebylo prokázáno, že by uvedené trestné činy spáchal. Téhož dne nabyl rozsudek právní moci. Uvedl dále, že v inkriminovaný den vůbec nebyl v Praze, tyto skutečnosti byly orgánům činným v trestním řízení dobře známy, avšak státní zástupkyně tyto důkazy zcela ignorovala. Takto utrpěl nemajetkovou újmu v podobě psychických dopadů protiprávního obvinění a posléze obžaloby, když v minulosti nebyl nikdy trestně stíhán ani obžalován. Obtíže mu způsobilo trestní stíhání v občanském životě, manželka neuvěřila v jeho nevinu a to se projevilo v rozpadu manželství a v jeho následném rozvodu. Pracoval jako strážník Městské policie v xxx v nižší řídicí funkci a v souvislosti s trestním stíháním mu byl zajištěn zbrojní průkaz, byl přeřazen na místo vrátného a přišel o podstatnou část příjmu. V nejrůznějších evidencích neveřejného charakteru, včetně operačně taktické evidence Policie ČR je vyznačeno, že byl obžalován pro úmyslný trestný čin, což je v mezinárodní policejní spolupráci sdílená informace a tato skutečnost musí být uváděna i při řízení o bezpečnostních prověrkách. Svůj nárok uplatnil u žalované ve výši 150.000,- Kč, poskytnuto mu však bylo pouze 10.000,- Kč.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby a argumentovala tím, že zadostiučinění ve výši 10.000,- Kč je dostatečné. Vzala v potaz, že žalobce je příslušníkem městské policie, avšak na druhou stranu samotné trestní řízení trvalo 8 měsíců a intenzita působení trestního stíhání nemohla být tak závažná. Není možné tvrdit, že trestní řízení mělo za následek rozpad manželství žalobce.

Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že trestní stíhání žalobce pro trestný čin ublížení na zdraví a pro trestný čin výtržnictví bylo zahájeno dne 5.11.2010, rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15.8.2011 byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) trestního řádu, čímž zároveň došlo ke zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání. Usnesení o zahájení trestního stíhání je tak nezákonným rozhodnutím ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen zákon) a žalobci vznikl nárok na náhradu škody podle § 7 odst. 1 a § 31a odst. 1 zákona. Konstatování porušení práva není dostatečným zadostiučiněním a je na místě, aby se žalobci dostalo satisfakce v podobě peněžní náhrady. Žalobci v případě odsuzujícího rozsudku hrozil trest odnětí svobody v trvání 2 – 8 let, povaha trestné činnosti, pro kterou byl stíhán, zpravidla působí společenské odsouzení stíhaného, zvláště pokud se jedná o osobu, která má zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku a má tak být ostatním občanům příkladem. O stíhání žalobce věděli lidé v jeho okrsku, po jeho návratu k práci okrskáře musel vysvětlovat, proč byl trestně stíhán a získávat zpět důvěru lidí, kterým má poskytovat ochranu. Nebylo prokázáno, zda trestní stíhání vešlo ve všeobecnou známost, i když případ byl medializován v pořadu „xxx“ na televizní stanici Prima. Trestní řízení trvalo přibližně 9 měsíců, což je doba přiměřená a žalobce nebyl vystaven dlouhodobému stresu a nejistotě. Na druhou stranu každé trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je pro každého obviněného zátěží a výrazně zasahuje do jeho soukromého života. Žalobce uvedl, že na něj trestní stíhání dopadalo nejen psychicky, když v minulosti nebyl nikdy trestně stíhán, ale i v občanském životě, kdy se manželka od něho po třech měsících od zahájení trestního stíhání odstěhovala. V zaměstnání mu byl zajištěn zbrojní průkaz, byl přeřazen na místo vrátného, čímž byl připraven i o značnou část příjmů a musel si brát půjčky na zvýšené výdaje spojené s trestním řízením.

Jde-li o výši přiznaného zadostiučinění, poukázal nalézací soud na to, že ta nemůže být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti a její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva na místě pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému mělo skutečně satisfakce dostat. Dovodil, že peněžní zadostiučinění ve výši 150.000,- Kč odpovídá povaze trestné činnosti, pro kterou byl žalobce stíhán, zejména s ohledem na jeho postavení v zaměstnání, důvodu, pro který byl obžaloby zproštěn, jakož i tomu, že trestní stíhání nebylo zastaveno již v přípravném řízení, kdy měla policie k dispozici důkazy svědčící o jeho nevině. Z těchto důvodů žalobě zcela vyhověl a žalobci přiznal i příslušenství z přiznané částky v souladu s § 517 odst. 1, 2 obč. zák. a nařízením vlády č. 142/1994 Sb. s tím, že příslušenství je možné požadovat až ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy byl nárok na náhradu škody uplatněn u žalované postupem podle § 14 zákona. Pokud žalobce požadoval příslušenství již od 3.12.2011, žalobu jako nedůvodnou zamítl. O nákladech řízení rozhodl podle úspěchu žalobce ve věci (§ 142 odst. 1 o.s.ř.), přičemž výši těchto nákladů v odůvodnění rozsudku specifikoval.

Proti tomuto rozsudku (proti vyhovujícímu výroku I. a proti výroku III. o nákladech řízení) podala žalovaná včasné odvolání. Podle ní je přiznaná částka naprosto nepřiměřená zjištěným okolnostem daného případu, jakož i „obdobným řízením“. Vytkla soudu, že nezohlednil ekonomickou situaci v České republice ani intenzitu nemajetkové újmy, která mohla být žalobci způsobena. Již při přepočtení přiznané částky na počet dní, po které bylo proti žalobci vedeno trestní stíhání, je zjistitelné, že žalobci se dostalo odškodnění ve výši 579,- Kč za každý den trvání trestního řízení. Takováto částka přitom bývá přiznána osobám za jeden omezení osobní svobody výkonem trestu, vazby nebo zadržením. V obdobných případech totiž bývá dostačujícím zadostiučiněním konstatování, že bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, případně přiznání symbolického odškodnění. Soud I. stupně dále nevzal dostatečně v úvahu, že trestní stíhání trvalo velmi krátkou dobu a že žalobce nebyl reálně ohrožen vysokou trestní sazbou. Výpověď žalobce hodnotil soud účelově a nevzal v úvahu, že žalobce sám uvedl, že narážky od kolegů bral jako legraci, že jeho manželka byla mladší a že byli více ve vztahu jako dcera a otec než jako partneři a nového partnera si našla z důvodu, že byl movitý a konečně, že jej podporovala blízká rodina, přátelé a místní komunita. Rovněž nepřihlédl k tomu, že až jednáním samotného žalobce se věc dostala do televize a o jeho trestním stíhání se dozvěděla širší veřejnost. Není pravda, že by se státní zástupkyně dopustila nesprávného úředního postupu tím, že by ignorovala důkazy a alibisticky podala obžalobu. Trestní předpisy totiž státnímu zástupci ukládají, aby hájil veřejný zájem, který je vyjádřen v principu „v pochybnostech žaluj“, čemuž daný postup zcela odpovídá. Navrhla proto, aby byl rozsudek změněn tak, že by žaloba byla zamítnuta.

Žalobce se v písemném vyjádření k odvolání s důvody napadeného rozsudku ztotožnil a navrhl, aby byl jako věcně správný potvrzen.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání rozsudek soudu I. stupně podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 o.s.ř. a, aniž by nařizoval jednání (§ 214 odst. 3 o.s.ř.), dospěl k závěru, že odvolání je z větší části opodstatněné.

Soud I. stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu (nedostatky v tomto smyslu mu nejsou odvolatelkou ani vytýkány), při právním posouzení věci sice vyšel ze správných východisek, avšak výše jím přiznaného zadostiučinění (jak bude uvedeno níže) je zcela nepřiměřená.

Podle § 8 odst. 1 zákona nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle ustálené soudní praxe stát odpovídá i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, ale rozhodující je jeho výsledek.

Podle § 31a odst. 1 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

Podle § 31a odst. 2 zákona zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Ustanovení § 31a odst. 2 zákona je normou s relativně neurčitou hypotézou, vyžadující, aby soud (případně již příslušný orgán v rámci předběžného projednání nároku) s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu sám vymezil okolnosti významné pro určení výše škody. Toto ustanovení totiž hovoří pouze o tom, že zadostiučinění musí být přiměřené, samotné určení jeho výše však ponechává na volném uvážení soudu. Není tedy vymezena žádná případná hranice pro určení výše zadostiučinění a soud je při úvaze o přiměřenosti odškodnění povinen vycházet z úplně zjištěného skutkového stavu a opírat se o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska, kterými jsou především závažnost nemajetkové újmy a ověřené okolnosti, za kterých k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo. Zvažovány tedy musí být dopady nezákonného rozhodnutí do osobnostní sféry poškozeného, nepříznivost jejich vlivu na pověst poškozeného, jeho dosavadní způsob života apod.

Kritéria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jsou v případech zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, jednak povaha trestní věci, délka trestního řízení a následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. června 2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011). Povahou trestní věci je třeba rozumět zejména závažnost trestného činu kladeného poškozené osobě za vinu, neboť ta zpravidla přímo úměrně zvyšuje intenzitu, s jakou osoba poškozená konkrétní trestní řízení vedené proti ní negativně vnímá. Ta souvisí i s hrozbou trestního postihu (druhem a výší trestu) a případného společenského odsouzení. Délka trestního řízení zohledňuje zejména to, po jakou dobu zásah do osobnostní sféry jednotlivce v důsledku proti němu vedenému trestnímu řízení trval. Trvání trestního stíhání může způsobovat kontinuální nárůst újmy projevující se v osobnosti člověka, avšak na druhou stranu nemusí mít nutně za následek narůstající dotčení integrity poškozeného. Následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozeného umožňují zohlednit individuální následky trestního stíhání a narušení profesní, soukromé, rodinné, popř. i jiné sféry života poškozené osoby. Všechna tato kritéria soud I. stupně sice

podrobně hodnotil, nicméně zcela pominul, že v konečném důsledku musí výše soudem přiznaného zadostiučinění odpovídat výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřovaných zejména s ohledem na uvedené kritéria) shodují. Výše přiznaného zadostiučinění by se tedy neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném.

Jak již bylo naznačeno shora, považuje odvolací soud výši přiznaného zadostiučinění za zjevně nepřiměřenou, a to právě porovnáním s jinými (skutkově obdobnými) případy. Tak např. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 13. prosince 2010, čj. 28C 301/2007 – 122, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. října 2011, čj. 39Co 230/2011 – 40, přiznal poškozenému odškodnění ve výši 10.000,- Kč. V uvedené věci byl poškozený stíhán pro trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele a porušování povinností při správě cizího majetku v době, kdy vykonával velitelskou funkci v armádě, trestní stíhání trvalo přibližně 4 měsíce a skončilo jeho zastavením soudem. I v tomto případě poškozený tvrdil, že nemajetková újma spočívala v poškození jeho jména, bezúhonné pověsti a občanské cti před známými, rodinnými příslušníky a především v zaměstnání. Tvrdil rovněž, že zaznamenal negativní reakce vůči své osobě od svých rodinných příslušníků a výrazně utrpěla jeho autorita v zaměstnání. Ústavní stížnost proti oběma rozsudkům byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2013, sp.zn. II. ÚS 482/12. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 13. května 2010, čj. 27C 97/2008 – 150, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. října 2010, čj. 23Co 401/2010 – 183, přiznal poškozenému odškodnění ve výši 22.500,- Kč. V této věci byl žalobce trestně stíhán pro trestný čin maření úkonu veřejného činitele z nedbalosti, kterého se měl dopustit jako strážník městské policie, přičemž trestní stíhání trvalo přibližně 9 měsíců. V tomto případě vzaly soudy při stanovení výše zadostiučinění v úvahu, že trestného činu se měl poškozený dopustit v souvislosti s výkonem své funkce a dopady trestního stíhání u něj byly významnější z hlediska budoucího života než v případě jiných nezákonně obviněných osob. Ústavní stížnost proti uvedeným rozsudkům byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 30. července 2013, sp.zn. I. ÚS 261/11.

S ohledem na shora vyložená kritéria a výši přiznaného odškodnění ve zmíněných skutkově obdobných případech dospěl odvolací soud k závěru, že všem zjištěným okolnostem odpovídá zadostiučinění ve výši 20.000,- Kč. V této souvislosti je rovněž třeba vyslovit souhlas s odvolací námitkou žalované o tom, že nebylo prokázáno, že by vedení trestního stíhání bylo v příčinné souvislosti s rozpadem manželství žalobce. Žalobce totiž ve své účastnické výpovědi sám uvedl, že jeho bývalá manželka si našla nového partnera proto, že byl movitější a že jejich vztah byl spíše vztahem dcery s otcem. Přihlédnout nelze ani k dopadům medializace případu, neboť nešlo o situaci, kdy by informace o trestním stíhání žalobce pocházely od orgánů činných v trestním řízení, protože to byl žalobce sám, kdo k zveřejnění případu přistoupil. Stejně tak je třeba přihlížet i k tomu, že žalobce sám uvedl, že jeho kolegové v zaměstnání věřili v jeho nevinu a pomoc mu poskytovala i jeho nejbližší rodina. K přiznání vyšší nemajetkové újmy nebylo možné přistoupit ani proto, že k osobě žalobce je v operačně taktické evidenci Policie ČR přiřazena informace o jeho trestním stíhání, neboť žalobce se může před soudy domáhat, aby spolu s touto informací byl na první pohled (současně) oznamován i způsob vyřízení věci (zproštění obžaloby soudem) a z jakého důvodu (§ 226 písm. c/ trestního řádu).

Odvolací soud ze shora uvedených důvodů rozsudek soudu I. stupně změnil ohledně částky 130.000,- Kč s příslušenstvím podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. tak, že žaloba se

zamítá, jinak jej v tomto výroku (ohledně částky 10.000,- Kč) potvrdil podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný.

O nákladech řízení před soudy obou stupňů bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 2 o.s.ř. ve spojení s § 142 odst. 3 o.s.ř. Náklady žalobce spočívají v odměně advokáta (při tarifní hodnotě 20.000,- Kč) za 4 úkony právní služby po 1.900,- Kč, v paušální náhradě výdajů 4x 300,- Kč, v náhradě za ztrátu času za 10 půlhodin po 100,- Kč, cestovním ve výši 4.373,- Kč (dvě cesty na trase Brno – Praha a zpět), 21% DPH z těchto částek (2.976,- Kč) a v cestovním samotného žalobce (na trase Ostrava – Praha a zpět) ve výši 478,- Kč. Celkem činí náklady žalobce za řízení před soudy obou stupňů 17.627,- Kč.

Proti tomuto rozsudku, pokud jím byl rozsudek soudu I. stupně změněn, **j e přípustné** dovolání, které se podává do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně, a to za podmínek § 237 o.s.ř.

Proti rozsudku, pokud jím byl rozsudek soudu I. stupně potvrzen, **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 11. prosince 2013

JUDr. Daniela B e n e š o v á, v. r.
předsedkyně senátu

*Za správnost vyhotovení:
Kateřina Dvořáčková*